

Adab hazreti Ibrahima i hazreti Ismaila

<"xml encoding="UTF-8?">

Adab hazreti Ibrahima i hazreti Ismaila

Adab hazreti Ibrahima

Jedan od sljedećih adaba poslanika jeste onaj koji prenosi Uzvišeni Gospodar o Ibrahimu, a.s., i njegovom raspravljanju sa svojim narodom

Vidite li da su oni kojima robujete vi, i kojima robovaše vaši preci drevni, zbilja moji neprijatelji?" Ali ne i Gospodar svjetova, Koji me stvori, pa na stazu Pravu uputi, i Koji me hrani i poji, i Koji me, kada se razbolim, liječi, i Koji će me usmrtiti, i potom oživjeti, i Koji će, žudim za tim, greške moje na Danu Sudnjem oprostiti! Gospodaru moj! Mudrost mi podari i među one me koji su dobri pridruži, i spomena me istinita učini pokoljenjima potonjim i od nasljednika Dženneta opskrbljenoga me učini, i ocu mom oprost, on je od zabludjelih, i na Dan kada će ljudi biti [proživljeni nemoj me osramotiti...!]"[1]

Ibrahim, a.s., upućuje dovu Uzvišenom Bogu u kojoj moli za ispunjenje obećanja datog mu u vremenu kada je tek bio postigao razinu poslanstva i još uvijek gajio nadu u očevo prihvatanje vjere, ali kada je shvatio da je on neprijatelj Boga, odrekao ga se.[2] Hazreti Ibrahim započinje dovu lijepom hvalom Gospodara, što i zahtijeva adab onoga koji je u položaju roba. Ova zahvala je ujedno i prva opširnija zahvala koju Allah, dž.š., prenosi od Ibrahima, a.s., za razliku od onih što su prije prenesene od njega, a nisu toliko opširne, kao što je ona: *"O narode moj! Ja nemam ništa s tim što Allahu vi druge smatrate ravnim! Lice svoje ja predano i čiste vjere okrećem Onome Koji nebesa i Zemlju stvorio je! Ja nisam od onih koji druge Allahu smatraju ravnim!"*[3] Kao i zahvala koja nije toliko opširna, a izrekao ju je u razgovoru sa ocem: *"Molit ću [za te u Gospodara svoga, jer mi je naklonjen, zaista."*[4]

Hazreti Ibrahim, a.s., slijedi takav adab u svom iskazivanju zahvale pa nabraja sve milosti Gospodara kojim ga je obasuo, od rođenja pa do povratka Njemu. Pritom vidi sebe siromaha nemoćnoga, dok Gospodaru ništa ne pripisuje, osim Imućnosti i Velikodušnosti. Hazreti Ibrahim vidi sebe kao bezvrijednog roba, u čijoj moći nije ništa, dok su upravo Gospodareva

određenja odlučujuća i vode ga iz stanja u stanje, kroz život. Allah, dž.š., je Onaj Koji daruje hranu, piće i ozdravljenje od bolesti, daje život i usmrćuje, proživljava stvorenja na Sudnji dan da bi Mu položili račun, a sve izneseno zato što hazreti Ibrahim nema ništa, osim čiste .pokornosti i želje za milošću Njegovom

Sljedeći adab koji je hazreti Ibrahim provodio jeste da je razbolijevanje pripisao sebi. "Kada obolim On me iscjeljuje." U položaju iskazivanja zahvale nije priličilo hazreti Ibrahimu da bolest pripisuje Njemu, iako je i bolest – kao i sve ostale pojave – u vezi sa Gospodarem svjetova.

Međutim, tok govora nije takav da se pobroje pojave i događaji i da se sve pripisuju i dovedu u vezu s Njim. Zapravo, kontekst hazreti Ibrahimova govora takav je da se i izlječenje od bolesti pripisuje Njegovoj milosti. Upravo zato on bolest pripisuje sebi, a izlječenje Gospodaru. Hazreti

Ibrahim je ovim htio reći da je sve što dolazi od Allaha, dž.š., lijepo i dobro. Nakon što je iskazao zahvalu, hazreti Ibrahim započinje dovu protkanu ushićujućim adabom. Kao prvo, svoju

molbu započinje zazivanjem Gospodara, u nastavku moli samo za istinske i postojeane

blagodati, ničim se ne osvrćući na ovosvjetske prolazne riznice, za sebe išće mudrost, najvrjedniju blagodat, znači Šerijat i pridruživanje dobrim, kao i spominjanje po istini u budućim naraštajima. Hazreti Ibrahim moli Gospodara da u svakom vremenu pošalje ljudima osobe čiji će poziv On učiniti postojanim, a Šerijat rasprostranjenim. Ustvari, zbilja njegove molbe je da

Allah, dž.š., daruje njemu Šerijat, koji će opstojati do Sudnjeg dana. Potom, moli za nasljeđivanje Dženneta, oprost za oca i izuzimanje od sramote na Sudnjem danu. Po onome što se može shvatiti iz riječi Uzvišenog Boga, sve dove hazreti Ibrahima su bile primljene, osim

dove za oprost ocu. Od Allaha, dž.š., i ne očekuje se nešto drugo. Ustvari, kakav bi to bio Gospodar svjetova koji zanemaruje molitve Svojih bliskih robova i ne udovoljava im, i to robova za koje je Sam rekao: "...u vjeri vašega oca Ibrahima..."[5] "On to učini trajnom riječju /tevhid/

svojim potomcima, ne bi li se povratili, možda."[6] "Mi smo ga učinili odabranim na svijetu [ovome, a na Drugom svijetu sigurno će spadati u dobre ljude."[7] "Nek je u miru Ibrahim!"[8]

Također, i povijest od nekoliko hiljada godina nakon Nuha, a.s., svjedoči i potvrđuje sve one pohvale i vrline iznesene u Kur'anu o Ibrahimu. Povijest bilježi da je on bio častan i plemenit poslanik, koji se sam podigao u promicanju vjere tevhida i oživljavanju fitreta i poveo pokret

borbe protiv uništenja temelja idolopoklonstva. On je uzdigao vjeru fitreta i promicao je u vremenu kada su tragovi tevhida nestajali, poslanički običaji blijedjeli, a imena poslanika, kao Nuha i drugih plemenitih poslanika, odlazila u zaborav. Danas, nakon što protiče četiri hiljade godina od hazreti Ibrahima, ime tevhida još uvijek opstoji i živo je u srcima ljudi, jer ljudi vjeru jednoboštva danas poznaju kao judaizam, čiji je poslanik Musa, a.s., kršćanstvo, čiji je poslanik

Isaa, a.s., a oba su potomci Israila, odnosno Jakubovi, a on opet sin je Ishakov, koji je sin Ibrahimov, i svakako islam, čiji je poslanik Pečat vjerovjesništva, hazreti Muhammed, s.a.v.a., a .on je potomak Ismaila, sina Ibrahimova

Allah, dž.š., prenosi sljedeću dovu od hazreti Ibrahima: "Gospodaru moj, daruj mi čestit porod!"[9] Ibrahim, a.s., u ovoj posve kratkoj rečenici zatražio je ispunjenje svoje želje te zaštitu i pomoć Uzvišenog Boga od nedoličnog potomstva, a svojoj molbi – umjesto da joj kontekst .bude ovosvjetski – daruje duhovnu dimenziju i tako učini da bude Bogu milija

Kur'an prenosi od hazreti Ibrahima dovu koju je uputio Allahu, dž.š., kada je došao u područje Meke i tamo nastanio Ismaila i njegovu majku, neka je mir s njima. I kako Ibrahim reče: "Gospodaru, učini ovaj kraj da siguran bude, i darivaj plodovima žitelje njegove – one od njih koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji", na šta Allah reče: "A onome ko ne vjeruje dat ću [kratkotrajno uživanje, potom ću ga potjerati u pakleno stradanje – užasne li sudbine!]"[10]

Ovom dovom hazreti Ibrahim traži od svoga Gospodara da područje Meke, koje je tada bilo bespuće, bez vode i vegetacije, učini posvećenim staništem njegovom potomstvu da bi bilo središte Božije vjere i ovozemaljska i materijalna veza između ljudi i Boga te da oni dolaze iz svih krajeva, prelazeći velike razdaljine radi robovanja Njemu i da iskazuju posebno poštovanje prema tom mjestu. Također, da to bude jedan od vječnih Božijih znakova na Zemlji, tako da se svaki pojedinac koji do Sudnjega dana misli ode do Allaha, dž.š., sjeti i tog mjesta. Da ko god bude htio da se okrene Bogu, svoje kretanje ka tamo usmjeri i da kao posljedica svega lica vjernika budu jednako usmjerena i riječ njihova da bude jedinstvena. Sigurnost za koju hazreti

Ibrahim moli odnosi se na određenje tog mjesta u vjerozakonu i njegov status harema, odnosno posvećenosti, a ne izvanjske sigurnosti, tako da bude sačuvana od ratova i ostalih sukoba i nedaća za koji mogu da ugroziti njen mir. To se da razumjeti iz riječi: "...Pa Zar ih nismo Mi čvrsto nastanili u Haremu sigurnom, gdje se slivaju plodovi svakovrsni..."[11] Jer, kao što vidite, ovaj ajet ističe darovanu blagodat sigurnosti Harema, znači mjesta koje je Allah, dž.š., posvetio za Sebe i sa tog stanovišta opisano je kao mjesto sigurnosti, da bi ljudi vjernici to mjesto smatrali posvećenim i prema njemu se kao takvom i odnosili. Status njegove sigurnosti nije jedino u pogledu očuvanja od izvanjskih činilaca koji bi mogli donijeti nered i ubijanje. S druge strane, svjedoci smo koliko je sama Meka imala u svojoj prošlosti teških i gorkih trenutaka, kao što su krvavi sukobi između Kurejšija i Džorhama i drugi nemili pokolji i neredi među njegovim stanovnicima, koji se ne mogu ni prebrojati. Kao što je i rečeno na drugom mjestu u Kur'anu: "Zar ne vide da smo Harem sigurnim učinili, dok se svuda okolo njih

otima i pljačka?”[12] Ovaj ajet pojašnjava da ljudi tog vremena nisu u svojim pljačkaškim i .ratnim pohodima udarali na Meku zbog poštovanja koje su prema njoj gajili

Ukratko, namjera Ibrahim, a.s., bila je da na Zemlji bude Harem Božiji u kojem će biti smješteno njegovo potomstvo. Ovo nije bilo ostvarivo drugačije, osim da se izgradi naselje gdje će se ljudi naseljavati sa svih strana i da to bude vjerska zajednica kamo će ljudi dolaziti do Sudnjeg dana sa namjerom hodočašća i nastanjivanja te traženja utočišta. Zato hazreti Ibrahim moli od Uzvišenog Boga da Meku učini sigurnom, a budući da je to područje bilo neplodno, moli ujedno za svoje potomstvo i njegovu opskrbu. Saobrazno iznesenom, ispunjenje ove dove podrazumijevalo je da se ljudi nastane i prihvate Meku kao mjesto hodočašća i da na taj način ono postane mjesto stanovanja i življenja. Potom, kada je uvidio da počašćenost koju je tražio od Uzvišenog obuhvata i vjernike i nevjernike, ispunjenje svoje dove uvjetuje riječima: “...one od .njih koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji

A pitanju kako je ostvarivo ispunjenje ove dove u gradu u kojem je moguće da budu nastanjeni i vjernik i nevjernik, ili samo nevjernik, u okolnostima kada je to područje bezvodno i neplodno, Ibrahim, a.s., uopće ne posvećuje pažnju! Ovo je također jedan od adaba koje je hazreti Ibrahim ispoštovao čineći dovu. Ako bi čovjek u položaju iskanja i traženja htio poučiti svoga Gospodara kako i na koji način će udovoljiti njegovoj molbi, i to Onoga Koji je Sveznajući, Moćni, Čije je djelovanje takvo da On ako nešto želi za to samo kaže: Budi! – i ono biva, to bi bilo neprimjereno uplitanje u Njegov posao i izlazak izvan okvira adaba. S druge strane, budući da Allah, dž.š., želi ispuniti Ibrahimovu dovu sukladno ustaljenom toku zakona kauzaliteta, a da pritom ne razdvoji vjernike od nevjernika, On Ibrahimovu dovu upotpunjuje riječima, odnosno ograničava je: “A onome ko ne vjeruje dat ću kratkotrajno uživanje, potom ću ga potjerati u .pakleno stradanje – užasne li sudbine!”, a tek nakon rečenog je prihvata

Ova dova bila je razlogom ovjeravanja Šerijatom Božijeg Harema i izgradnje Kabe, svete Božije kuće, kao prve bogomolje za ljude u Meki, koja je uzrok upućivanja svjetova. Sve izneseno jedan je od plodova velikih i uzvišenih duhovnih pregnuća hazreti Ibrahima, a.s., zbog čega on .ima pravo kod svakog vjernika, do Sudnjega dana

Kur’an prenosi još jednu dovu od Ibrahima, a.s., koju je uputio u svojoj poodmakloj dobi: “Jednom Ibrahim prozbori: ‘Gospodaru, ovaj grad sigurnim učini i sačuvaj mene i moje sinove da ne bismo idole obožavali! Gospodaru, idoli su mnoge ljude stranputicom zaveli – zato je moj onaj ko me slijedi, a ko me ne posluša – Ti opraštaš i Milosnik si! Naš Gospodaru, ja sam svoje potomke naselio u jednoj dolini u kojoj se ništa ne sije, a uz Tvoj Hram časni, zato da bi, naš

Gospodaru, namaz obavljali, pa učini da za njima čeznu srca u ljudi, i plodovima ih opskrbi da bi zahvaljivali! Naš Gospodaru, Ti dobro znaš šta tajimo i bjelodanimo mi, jer Allahu se ništa što je na Nebu i na Zemlji ne može utajiti. Hvala Allahu Koji mi Ismaila i Ishaka podari u starosti – zaista, moj Gospodar dobro čuje kad se moli! Moj Gospodaru, učini da obavljamo namaz ja i neki moji potomci; naš Gospodaru, moju molbu primi! Naš Gospodaru, oprosti meni, mojim [roditeljima i onima koji su pravovjerni na Dan kada se budu svodili računi!]"[13

Kao što je rečeno, hazreti Ibrahim je ovu dovu uputio u svojim poznim godinama što se jasno vidi iz njegovih riječi: "Hvala Allahu Koji mi Ismaila i Ishaka podari u starosti..." Također, iz dove se potpuno razgovijetno razabire da je upućena nakon izgradnje grada Meke, jer je hazreti Ibrahim rekao: "Gospodaru, ovaj grad sigurnim učini...", za razliku od one pređašnje dove u "...kojoj je molio: "Gospodaru, učini ovaj kraj da siguran bude

Adab koji je Ibrahim, a.s., ispoštovao u ovoj dovi jeste da je on svaku upućenu molbu – budući da ju je bilo moguće zatražiti i sa dozvoljenom i opravdanom namjerom, i sa nedozvoljenom – izražava u okviru dozvoljene i ispravne namjere. Hazreti Ibrahim izgovara svoju molitvu na takav način i tako biranim riječima da svako može uvidjeti koliku on ima nadu u Božiju Milost. Naprimjer, nakon što kaže: "...sačuvaj mene i moje sinove da ne bismo idole obožavali!", on pojašnjava svoju namjeru sljedećim riječima: "Gospodaru, idoli su mnoge ljude stranputicom zaveli..." Također, nakon što kaže: "Naš Gospodaru, ja sam svoje potomke naselio u jednoj dolini u kojoj se ništa ne sije, a uz Tvoj Hram časni...", on pojašnjava svoju osnovnu namjeru na sljedeći način: "...zato da bi, naš Gospodaru, namaz obavljali..." Nakon što je zamolio: "...učini"!da za njima čeznu srca u ljudi, i plodovima ih opskrbi..., on kaže: ...da bi zahvaljivali

Sljedeći adab koji je hazreti Ibrahim ispoštovao u ovoj dovi jeste da je pri svakoj molbi spomenuo njoj odgovarajuće ime Božije, kao što su Milostivi, Koji prašta, Koji čuje dove.

Također je pri svakoj molbi ponavljao Božije ime Gospodar Skrbnik, jer upravo Božije .skrbništvo oblikuje vezu između Boga i roba i otvara kapije njegovim molitvama

Sljedeći adab vidimo u njegovim riječima: "...zato je moj onaj ko me slijedi, a ko me ne posluša – Ti opraštaš i Milosnik si!" Hazreti Ibrahim nije donio prokletstvo već spominje dva Božija imena, Oprostitelj i Milosnik, koji su posrednici u ostvarenju blagostanja i izbavljenja svakog .čovjeka, jer on želi spas za svoj ummet i uvećanje Božije velikodušnosti

Druga poslanička dova koju bilježi Kur'an jeste ona koju je činio Ibrahim, a.s., zajedno sa sinom Ismailom, a.s. I kako Ibrahim reče: "Gospodaru, učini da ovaj kraj siguran bude, i darivaj

plodovima žitelje njegove – one od njih koji vjeruju u Allaha i u Dan posljednji! – na šta Allah reče: ‘A onome ko ne vjeruje dat ću mu kratkotrajno uživanje, potom ću ga potjerati u pakleno stradanje – užasne li sudbine!’ I kako su Ibrahim i Ismail podizali Hramu temelje, moleći se:

‘Gospodaru naš, primi ovo od nas, jer Ti sve čuješ i znaš sve! Gospodaru naš, učini da Tebi predamo se i da Tebi preda se potomstvo naše; pokaži nam obrede naše i primi nam pokajanje, jer Ti rado primaš pokajanje i samilost je u Tebe; Gospodaru naš, pošalji im poslanika iz njihove sredine, koji će im kazivati Tvoje znamenje, davati im o Knjizi i Mudrosti učenje i dovesti ih u očišćenje, jer Ti si Silni i Premudri, nema sumnje!’”[14] Ovo je dova koju su ova dva velikana ljudskog roda učili prilikom podizanja Kabe i kod nje se može primijetiti da je ispoštovan onaj .isti adab kao i kod prethodne

Adab hazreti Ismaila

Kur’an prenosi i dovu koju Ismail uči u trenucima prije čina njegova prinošenja kao kurbana: “Pa kad je stasao toliko da mu je i poslu pomagao, Ibrahim mu reče: ‘U snu sam vidio, sinak moj, da ću te zaklati! Šta misliš ti?’ ‘Oče moj’ – dječak odgovori – ‘postupi po naređenju – ako Bog [da, ubrzo ćeš vidjet da sam od onih što trpeljivi su!’”[15]

S početka svoga govora Ismail, a.s., pazi na adab prema ocu, ali u nastavku on slijedi adab prema Allahu, dž.š., i pored toga što je adab prema ocu, poput Ibrahima prijatelja Božijeg, ujedno i adab prema Bogu. Ukratko rečeno, kada je hazreti Ibrahim prepričao svoj san sinu, te budući da je ovaj san po svjedočenju samog Ismaila: “Oče moj, postupi po naređenju”, bio Božija zapovijed, otac mu nalaže da razmisli i iznese svoje mišljenje, i to je bio adab oca prema svome sinu. Sam Ismail, rekavši u odgovoru: “Oče moj, postupi po naređenju”, ispunjava adab sina prema ocu, jer on nije iznio svoje mišljenje, odnosno, nije rekao: Moje mišljenje je sljedeće... Kao da je ovim htio dati do znanja da on nema mišljenja naspram oca. Upravo zato, on svoj odgovor započinje riječima Oče moj, a nije rekao: Ako želiš učini to, da bi time ohrabrio oca u njegovoj nakani. Pored toga, samo priznanje Ismailovo da je san zapovijed koju Ibrahim mora izvršiti, ne ostavlja mjesta da se može pretpostaviti da kod Ismaila postoji sumnja i da će .se pokoriti Gospodaru

Slijedeći Ismailov adab u ovom događaju može se vidjeti u njegovim riječima: “...postupi po naređenju – ako Bog da, ubrzo ćeš vidjet da sam od onih što trpeljivi su!” Ismail, a.s., ovim je

riječima hrabrio oca. Sve izneseno pokazuje koliko je hazreti Ismail imao obzira i adaba prema ocu. Također, on je ispunio i adab prema Allahu, dž.š., tako što u pogledu obećanja da će biti izdržljiv nije izrazio potpunu odlučnost i sigurnost, već je to uvjetovao Božijom voljom, jer je znao da dati obećanje i jamčiti njegovo ispunjenje, a to ne uvjetovati Gospodarevom voljom, sadrži u sebi boju i tragove doživljavanja sredstva neovisnim u svojoj uzročnosti, a položaj poslanika je viši i čist takvog nečega.

Uzvišeni Bog je prekorio i obične ljude kada je rekao: "Mi smo ih iskušali kao što smo vlasnike vrta iskušali, kada su se zakleli da će ga ujutro sigurno obrati, a ne rekoše: 'Ukoliko Bog dopusti!'",[16] pa je čak i Svoga Poslanika u Kur'anu Časnom jednim neobičnim prijekorom, odnosno odgojnom opaskom upozorio, rekavši: "Za bilo šta nipošto ne reci: 'Sutra ću to [sigurno učiniti.]'"[17]

[1] Šu'arâ, 75-86. قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْجَنَّةِ بِالصَّالِحِينَ وَاجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ وَأَغْفِرْ

لَأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الصَّالِينَ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ

Ispravno vjerovanje po pitanju hazreti Ibrahima jeste da otac za kojeg se moli u ovom [2] ajetima nije njegov rođeni otac već amidža, što je u skladu sa Božijom voljom i Njegovom mudrošću da poslanički rod od Adema do našega Poslanika Muhammeda, s.a.v.a., sačuva od mnogoboštva. Zasigurno u tome postoji mudrost, o čemu na ovom mjestu nije prilika da se detaljnije govori. Da bismo pokazali ispravnost iznesenog, u nastavku ćemo priložiti sažeti oblik kur'anske argumentacije, jedne od dvije koje donosi Allame Tabatabai. U suri Mumtehine, u 4. ajetu stoji: "Divan uzor imate u Ibrahimu i onima koji su s njim bili, kada su narodu svome rekli: 'Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate! Mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će se između nas javljati sve dok vi ne budete u Allaha Jedinoga vjerovali!', – ali ne i u Ibrahimovim riječima njegovom ocu: 'Oprost ću ti zbilja tražiti, ali te od Allaha nisam u stanju odbraniti!'" Dakle, hazreti Ibrahim je uzor u svim djelima, osim u ovom jednom, odnosno dovi koju je činio za Azera. Ali to je bilo u vremenu, o čemu govore i predaje, kada je Azer dao obećanje Ibrahimu da će prihvatiti iman, a svoje mnogoboštvo nije javno pokazivao. Tada je još uvijek bilo nade za Azera i za njegovo izbavljenje. Sljedeći ajeti – sura Merjem, 45-47 – govore o tom razdoblju: "'O moj oče! Ja se zbilja bojim da te zadesi

kazna od Svemilosnog, pa budeš šejtanu drug!’ ‘Zar ti, o Ibrahimе, mrziš božanstva moja?!’ povika otac njegov. ‘Ako li ne prestaneš, zbilja ću te kamenovati, zato me zadugo napusti.’ ‘Mir, selam tebi!’ Ibrahim odgovori: ‘Gospodara svoga ću moliti da ti oprost. On je doista dobar prema meni!’” Kao i 86. ajet sure Šu’arā: “...I ocu mom oprost on je od zabludjelih...” Međutim, kada je Ibrahim shvatio da nema spasa za Azera te da je otvoreni neprijatelj Boga, on ga se odrekao, što potvrđuju 113. i 114. ajeti sure Tevbe: “Vjerovjesniku i vjernicima nije dozvoljeno da za mnogobošce oprost mole, pa makar im oni bili i rod bliži, nakon što će im postati jasno da će oni biti stanovnici Pakla! A Ibrahimovo traženje oprosta za oca njegova bilo je samo zbog obećanja koje mu je Ibrahim dao. A kada mu je postalo jasno da je njegov otac Allahov neprijatelj, on ga se tada odrekao.” Potpuno je jasno da Azer nije bio Ibrahimov rođeni otac, jer čim je postalo očito da je on mnogobožac, on ga se odrekao, a s druge strane, u 41. ajetu sure Ibrahim vidimo da on uči dovu za svoje prave roditelje: “Gospodaru naš, oprost meni i vjernicima na Dan polaganja računa!” Treba znati da u ovoj dovi (وَالِدَيْ) roditeljima mojim hazreti Ibrahim koristi izraz walid, odnosno roditelj, koji se koristi samo za krvne roditelje, a odnosno otac, čija je upotreba posve (اب) kada oslovljava amidžu Azera koristi izraz ab uobičajena i za druge, a ne samo za roditelje, posebno ako je riječ o skrbniku, u slučaju (.nepostojanja oca, čak i za nekog ko nije tako blizak kao amidža. (Op. prev

En’âm, 78-79[3] إِنَّنِي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ

Merjem, 47[4] سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

Hadždž, 78[5] مَلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ

Zuhruf, 28[6] وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

Bekare, 130[7] وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Sâffât, 109[8] سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ

Sâffât, 100[9] رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

Bekare, 126[10] وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ

وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَصْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

[11]Kasas, 56. أَوَلَمْ نُمْكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجَبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ

[12]Ankabut, 67. أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ

[13]Ibrahim, 35-40. وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّونَ
كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ
رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ وَلَا فِي السَّمَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

[14]Bekare, 126-129. وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ
الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا
مَنَاسِكَنا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ

[15]Sâffât, 102. فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ
مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

[16]Kalem, 17-18. إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ وَلَا يَسْتَثْنُونَ

[17]Kehf, 23. وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ عَبْدًا